

dene. Dernæst er der Bøndergodsset med omtrent 2,689 Tdr. Hartkorn Alger og Eng, og desuden 93 Tdr. Skov. Naar vi nu tage disse Hovedgaarde, dette Bøndergods og denne Skov, faae vi noget over 3,000 Tdr., 'stjænkede' til Sorø Akademi af Frederik den 2den. Det Kalkkreutziske Gods behøver jeg ikke at nævne; thi det ærede Medlem har Ret i, at det fra Begyndelsen af var en Udgift for Akademiet, og at det kun tilfældigvis senere kom til at give nogen Indtægt, men dernæst kommer det Holbergiske Friherreskab, der udgjør 1,000 Tdr. Hartkorn. Saaledes bestaaer Sorø Akademi og Eiendomme for en Fjerdepart af, hvad der er stjænket af en privat Person, og for tre Fjerdeparter af det, som er stjænket af Kongen. Af det Gods, som er anskaffet og kjøbt, er Noget kommet til allerede før det Holbergiske Gods, Støtseparten senere; men under enhver Omstændighed maae idetmindste tre Fjerdeparter følge med de tre Fjerdeparter af Capitalen, og kun allerhøiest den ene Fjerdepart kan ansees som tilkjøbt for det, der er ydet af den holbergiske Stiftelse; ergo er den langt overveiende Deel af Sorø Akademi for Dieblikkets kongelig Eiendom, hvorover der gjennem Lov kan disponeres som over enhver anden Eiendom, uden at træde nogen privat Donation for nær. Man kunde altsaa uden Videre bortselge Dele af de tre Fjerdeparter af, hvad Sorø Akademi eier, som af enhver anden Domaine, uden at noget Menneske kunde sige, at man traadte nogen Donation for nær. Derpaa tænker imidlertid Ingen, men man tænker kun paa at gjentage, hvad der er gjort mangfoldige Gange, og hvortil en senere kongelig Resolution giver Anviisning, nemlig i Dieblikkets Trang ganske simpelt at benytte de Midler, der ikke behøves til Akademiet, til at lette Statsklassens Byrder. Nu siger man: Fyldestgjør først Sorø Akademies Hovedformaal, men dette Hovedformaal har Ingen, saavidt jeg kan skjønne, hidtil vidst at definere, og det har været meget forskjelligt til forskjellige Tider. Man har fra een Side meent, at denne Skole, som den nu er, fyldestgjør rigelig og vel de Formaal, som kunne søges fyldestgjorte og som den private Stænk og Gave kunde kræve, men fra en anden Side har man meent, at der maatte noget ganske Andet til.

Den ærede sidste Taler nævnte Noget om en Skole for høiere Underviisning (Høgsbro: En fri Skole for høiere Dannelse!). Er ikke Universitetet en fri Skole for høiere Dannelse? Vil man have den friere, kan det let opnaaes. Det Ufrie, der er ved Universitetet som Skole for høiere Dannelse, er en Gjenstand, der ogsaa her har været paa Dmtale, det er Begrænsningen ved en Examen af Udgangen til Universitetet. Det forekommer mig, at det ærede Medlem for Maribo Amts 4de Valgkreds (Monrad) ved de Udtalelser, han har brugt, med fuldkommen Berettigelse ihjelslaaer alle virkelige Examinere som Udgangsbetingelser til Universitetet. Den, der har underkastet sig Examen for Sømænd, hvilken kan blive forandret meget, og som ikke staaer i nogen bestemt Stilling til Universitetet, og den, som har taget Examen ved Høiskolen, om hvilken Ingen ved Universitetet eller det lærde Skolevæsen veed, hvorledes den bliver, skal kunne komme ind paa Universitetet; kort sagt, Alt, hvad man kan kalde et Slags høiere Examen, mener det ærede Medlem skal give Udgang til Universitetet. Nu for mig gjerne (Monrad: Det var ikke ganske saaledes!). Det ærede Medlem meente, at Prøven ved Universitetet for slige Folk skulde indrettes saaledes, at de med nogenlunde Bøhede kunde bestaae den; det vil sige, der skulde indrettes Noget, som lignede Magisterconferents. Der har været Folk, som man har trængt til ved Universitetet, men som man dog ikke har villet bruge, før de havde et Stempel af latinist Værdom paa sig. Man har tiggert Folk til at tage denne Magisterconferents, og de ere gaaede leende til den og gaaede derfra leende over dette hele Spilleværk. Saalænge Universitetet udgjorde en lille Stat i Staten og de universitairiske borgerlige Rettigheder havde Noget at bethede, kunde man sige, at der skulde sættes en Grændse med Hensyn til dem, hvem disse Rettigheder gaves, men nu er den Tid forbi, og Alt, hvad Universitetet har at paasee, er, at Stipendierne kun uddeles til Personer, der have lagt for Dagen, at de besidde en vis Dygtighed og at de for Fremtiden give Haab om at kunne arbejde videre. Bortset derved bør enhver ung Mand, der under Tilsyn af en dygtig Skolemand har lagt Dygtig-